

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
MACIEJ SZPUNAR
της 3ης Σεπτεμβρίου 2014¹

Υπόθεση C-375/13

**Harald Kolassa
κατά
Barclays Bank plc**

[αίτηση του Handelsgericht Wien (Αυστρία) για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης — Διεθνής δικαιοδοσία σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις — Συμβάσεις καταναλωτών — Καταναλωτής, κάτοικος κράτους μέλους, που αγοράζει στη δευτερογενή αγορά, από ενδιάμεσο εγκατεστημένο σε άλλο κράτος μέλος, τίτλους εκδοθέντες από τράπεζα εγκατεστημένη σε τρίτο κράτος μέλος — Διεθνής δικαιοδοσία για αγωγές κατά της εκδότριας των εν λόγω τίτλων τράπεζας»

I – Εισαγωγή

1. Δύναται τράπεζα εδρεύουσα στο Ηνωμένο Βασίλειο η οποία έχει εκδώσει παραστατικά στην πρωτογενή αγορά της Γερμανίας να εναχθεί για συμβατική ή/και αδικοπρακτική ευθύνη ενώπιον των αυστριακών δικαστηρίων του τόπου κατοικίας ζημιωθέντος επενδυτή, ο οποίος απέκτησε τα εν λόγω παραστατικά στη δευτερογενή αγορά; Σε αυτή την προβληματική θεμελιώνεται η κρινόμενη αίτηση προδικαστικής αποφάσεως. Οι διάδικοι της κύριας δίκης είναι ο H. Kolassa και η Barclays Bank plc (στο εξής: Barclays Bank).

2. Το Handelsgericht Wien (πρωτοβάθμιο εμποροδικείο της Βιέννης, Αυστρία) υπέβαλε στο Δικαστήριο τέσσερα προδικαστικά ερωτήματα που αφορούν την ερμηνεία του άρθρου 5, σημεία 1, στοιχείο α', και 3, καθώς και του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις².

¹ — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

² — ΕΕ L 12, σ. 1.

3. Στις παρούσες προτάσεις μου παραπέμπω επανειλημμένα στη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με τη σύμβαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (στο εξής: Σύμβαση των Βρυξελλών)³, δεδομένου ότι, καθόσον ο κανονισμός 44/2001 αντικαθιστά τη Σύμβαση των Βρυξελλών, η ερμηνεία των διατάξεων της συμβάσεως αυτής από το Δικαστήριο ισχύει και για τις διατάξεις του εν λόγω κανονισμού, όταν οι διατάξεις των πράξεων αυτών μπορούν να χαρακτηριστούν ως ισοδύναμες⁴.

II – Το νομικό πλαίσιο

A — Το δίκαιο της Ένωσης

4. Η αιτιολογική σκέψη 11 του κανονισμού 44/2001 έχει ως ακολούθως:

«Οι κανόνες δικαιοδοσίας πρέπει να παρουσιάζουν υψηλό βαθμό προβλεψιμότητας και να βασίζονται στην αρχή της γενικής δωσιδικίας της κατοικίας του εναγομένου και η δωσιδικία αυτή πρέπει να ισχύει πάντοτε, εκτός από μερικές συγκεκριμένες περιπτώσεις όπου το επίδικο αντικείμενο ή η αυτονομία των μερών δικαιολογεί άλλο συνδετικό παράγοντα. Η κατοικία των νομικών προσώπων πρέπει να καθορίζεται αυτοτελώς ώστε να αυξάνεται η διαφάνεια των κοινών κανόνων και να αποφεύγονται οι συγκρούσεις δικαιοδοσίας.»

5. Το κεφάλαιο II του εν λόγω κανονισμού (άρθρα 2 έως 31) προβλέπει τους κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας. Το τμήμα 1 του κεφαλαίου II (άρθρα 2 έως 4) φέρει τον τίτλο «Γενικές διατάξεις». Το άρθρο 2, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού ορίζει ότι, «[μ]ε την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος κανονισμού, τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους στο έδαφος κράτους μέλους ενάγονται ενώπιον των δικαστηρίων αυτού του κράτους μέλους, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους».

6. Το τμήμα 2 του κεφαλαίου II (άρθρα 5 έως 7) του εν λόγω κανονισμού φέρει τον τίτλο «Ειδικές δικαιοδοσίες». Βάσει του άρθρου 5:

«Πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους μπορεί να εναχθεί σε άλλο κράτος μέλος:

- 1) α) ως προς διαφορές εκ συμβάσεως, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου εκπληρώθηκε ή οφείλει να εκπληρωθεί η παροχή·
 - β) για τους σκοπούς της εφαρμογής της παρούσας διάταξης και εφόσον δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά, ο τόπος εκπλήρωσης της επίδικης παροχής είναι:
 - εφόσον πρόκειται για πώληση εμπορευμάτων ο τόπος του κράτους μέλους όπου, δυνάμει της σύμβασης, έγινε ή έπρεπε να γίνει η παράδοση των εμπορευμάτων,
 - εφόσον πρόκειται για παροχή υπηρεσιών ο τόπος του κράτους μέλους όπου, δυνάμει της σύμβασης, έγινε ή έπρεπε να γίνει η παροχή των υπηρεσιών·
 - γ) το στοιχείο α) εφαρμόζεται, εφόσον δεν εφαρμόζεται το στοιχείο β)

3 — ΕΕ 1982, L 388, σ. 7· Τροποποιήθηκε με τη σύμβαση της 9ης Οκτωβρίου 1978, για την προσχώρηση του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας (ΕΕ 1982, L 304, σ. 1 και —τροποποιημένο κείμενο— σ. 77), με τη σύμβαση της 25ης Οκτωβρίου 1982, για την προσχώρηση της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΕΕ 1982, L 388, σ. 1), με τη σύμβαση της 26ης Μαΐου 1989, για την προσχώρηση του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας (ΕΕ 1989, L 285, σ. 1), και με τη σύμβαση της 29ης Νοεμβρίου 1996, για την προσχώρηση της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και του Βασιλείου της Σουηδίας (ΕΕ 1997, C 15, σ. 1).

4 — Απόφαση TNT Express Nederland (C-533/08, EU:C:2010:243, σκέψη 36 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

[...]

- 3) ως προς ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου συνέβη ή ενδέχεται να συμβεί το ζημιογόνο γεγονός·

[...]».

7. Η παράγραφος 1 του άρθρου 15 του κανονισμού 44/2001, το οποίο περιλαμβάνεται στο τμήμα 4 του κεφαλαίου II (άρθρα 15 έως 17), ορίζει τα εξής:

«Σε συμβάσεις που ο σκοπός τους μπορεί να θεωρηθεί ξένος προς την επαγγελματική δραστηριότητα του προσώπου που τις καταρτίζει, του καταναλωτή, η διεθνής δικαιοδοσία καθορίζεται από τις διατάξεις του παρόντος τμήματος, με την επιφύλαξη των άρθρων 4 και 5, σημείο 5:

- α) όταν πρόκειται για πώληση ενσωμάτων κινητών με τμηματική καταβολή του τιμήματος ή·
- β) όταν πρόκειται για δάνειο με σταδιακή εξόφληση ή για άλλη πιστωτική συναλλαγή συνδεόμενη με τη χρηματοδότηση αγοράς ενσωμάτων κινητών ή·
- γ) σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, όταν η σύμβαση καταρτίσθηκε με πρόσωπο, το οποίο ασκεί εμπορικές ή επαγγελματικές δραστηριότητες στο έδαφος του κράτους μέλους κατοικίας του καταναλωτή ή το οποίο κατευθύνει με οποιοδήποτε μέσον τέτοιου είδους δραστηριότητες σ' αυτό το κράτος μέλος ή σε διάφορα κράτη, συμπεριλαμβανομένου του εν λόγω κράτους μέλους και η σύμβαση εμπίπτει στο πεδίο των εν λόγω δραστηριοτήτων.»

8. Κατά το άρθρο 16, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού, «[η] αγωγή καταναλωτή κατά του αντισυμβαλλόμενου μπορεί να ασκηθεί είτε ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου έχει την κατοικία του ο αντισυμβαλλόμενος είτε ενώπιον των δικαστηρίων του τόπου κατοικίας του καταναλωτή».

9. Το άρθρο 24 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο επίσης περιλαμβάνεται στο τμήμα 7 του κεφαλαίου II αυτού, ορίζει:

«Πέραν των περιπτώσεων όπου η διεθνής δικαιοδοσία απορρέει από άλλες διατάξεις του παρόντος κανονισμού, το δικαστήριο κράτους μέλους ενώπιον του οποίου ο εναγόμενος παρίσταται αποκτά διεθνή δικαιοδοσία. Ο κανόνας αυτός δεν εφαρμόζεται αν η παράσταση έχει ως σκοπό την αμφισβήτηση της διεθνούς δικαιοδοσίας, ή αν υπάρχει άλλο δικαστήριο με αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με το άρθρο 22.»

10. Το τμήμα 8 του κεφαλαίου II του κανονισμού 44/2001, το οποίο φέρει τον τίτλο «Έρευνα της διεθνούς δικαιοδοσίας και του παραδεκτού», αποτελείται από τα άρθρα 25 και 26, τα οποία έχουν ως εξής:

«Άρθρο 25

Το δικαστήριο κράτους μέλους διαπιστώνει αυτεπάγγελτα την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του, εφόσον καλείται να κρίνει, ως κύριο ζήτημα, διαφορά για την οποία δικαστήριο άλλου κράτους μέλους έχει αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με το άρθρο 22.

Άρθρο 26

1. Όταν πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους ενάγεται ενώπιον δικαστηρίου άλλου κράτους μέλους και δεν παρίσταται, το δικαστήριο διαπιστώνει αυτεπάγγελτα την έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας του, αν η δικαιοδοσία του δεν στηρίζεται στους όρους του παρόντος κανονισμού.

2. Ο δικαστής υποχρεούται να αναστείλει τη διαδικασία εφόσον δεν διαπιστώνεται ότι ο εναγόμενος αυτός ήταν σε θέση να παραλάβει το εισαγωγικό έγγραφο της δίκης ή άλλο ισοδύναμο έγγραφο εντός της αναγκαίας για την άμυνά του προθεσμίας ή ότι καταβλήθηκε κάθε επιμέλεια για τον σκοπό αυτό.

[...]»

B — Το αυστριακό δίκαιο

11. Το άρθρο 11 του αυστριακού νόμου περί κεφαλαιαγοράς (Kapitalmarktgesetz), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, προβλέπει, μεταξύ άλλων, τις προϋποθέσεις ευθύνης του εκδότη ενημερωτικού δελτίου όσον αφορά τη ζημία που υφίσταται επενδυτής ο οποίος εμπιστεύθηκε τις πληροφορίες που περιέχονται στο ενημερωτικό δελτίο.

12. Το άρθρο 26 του αυστριακού νόμου περί επενδυτικών κεφαλαίων (Investmentfondsgesetz), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι στον αγοραστή μεριδίων αλλοδαπών αμοιβαίων κεφαλαίων πρέπει να παραδίδονται δωρεάν ο κανονισμός λειτουργίας ή/και το καταστατικό της εταιρίας επενδύσεων, ενημερωτικό δελτίο της αλλοδαπής εταιρίας επενδύσεων και αντίγραφο της αιτήσεως περί συνάψεως συμβάσεως πριν από τη σύναψη της συμβάσεως, ενώ το ενημερωτικό δελτίο πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία τα οποία έχουν ουσιαστική σημασία, κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως, για την εκτίμηση των αλλοδαπών αμοιβαίων κεφαλαίων.

III — Τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

13. Η Barclays Bank, τράπεζα εγκατεστημένη στο Λονδίνο (Ηνωμένο Βασίλειο) που διαθέτει επίσης υποκατάστημα στη Φραγκφούρτη επί του Μάιν (Γερμανία), εξέδωσε παραστατικά και τα πώλησε σε θεσμικούς επενδυτές, μεταξύ των οποίων στην DAB Bank AG, τράπεζα εγκατεστημένη στο Μόναχο (Γερμανία). Δεν πραγματοποιήθηκαν πωλήσεις σε ιδιώτες.

14. Τα παραστατικά εξεδόθησαν επί τη βάσει βασικού ενημερωτικού δελτίου με ημερομηνία 22 Σεπτεμβρίου 2005 και γενικών όρων με ημερομηνία 20 Δεκεμβρίου 2005 (συμπεριλαμβανομένων παραρτημάτων). Κατόπιν σχετικού αιτήματος της Barclays Bank, το βασικό ενημερωτικό δελτίο κοινοποιήθηκε και στην Αυστρία. Τα παραστατικά εξεδόθησαν το 2006. Προβλέπεται να εξοφληθούν το 2016.

15. Το συμψηφιστικό γραφείο που επιλήφθηκε της αγοράς αυτής είναι εταιρία που εδρεύει στη Φραγκφούρτη επί του Μάιν. Σε αυτήν την εταιρία έχει επίσης κατατεθεί και το ενιαίο έγγραφο του παραστατικού.

16. Η DAB Bank AG μεταβίβασε τα παραστατικά στην αυστριακή θυγατρική της, direktanlage.at AG, η οποία τα μεταπώλησε σε ιδιώτες, μεταξύ των οποίων στον H. Kolassa, κάτοικο Αυστρίας, που επένδυσε ένα ορισμένο ποσό σε αυτά.

17. Κάθε φορά, οι παραγγελίες δίδονταν και εκτελούνταν στο όνομα των ενδιαφερομένων εταιριών. Σύμφωνα με τους γενικούς όρους της, η direktanlage.at AG εκτέλεσε την παραγγελία του H. Kolassa «σε λογαριασμό χρεογράφων», πράγμα που σημαίνει ότι διακράτησε, ως περιουσιακά στοιχεία καλύψεως, τα παραστατικά στο Μόναχο, επ' ονόματί της και για λογαριασμό του πελάτη της. Στον H. Kolassa αναγνωρίστηκε απλώς αξίωση περί παραδόσεως των παραστατικών από την αντίστοιχη μερίδα στα περιουσιακά στοιχεία καλύψεως, πλην όμως τα παραστατικά δεν μπορούσαν να του μεταβιβαστούν.

18. Πράγματι, το παραστατικό αντιπροσωπεύει εταιρικό δάνειο υπό τη μορφή ομολογίας πληρωτέας στον κομιστή. Το ποσό που πρέπει να πληρωθεί και, ως εκ τούτου, η αξία του παραστατικού υπολογίζεται βάσει ενός δείκτη ο οποίος σχηματίζεται από χαρτοφυλάκιο με πλείονα υποκείμενα κεφάλαια, δηλαδή η αξία του παραστατικού συνδέεται άμεσα με το χαρτοφυλάκιο αυτό. Η σύσταση και η διαχείριση του χαρτοφυλακίου έπρεπε να διενεργούνται από εταιρία περιορισμένης ευθύνης που εδρεύει στη Γερμανία.

19. Ο διαχειριστής της εταιρίας αυτής χρησιμοποίησε την επιρροή του προκειμένου να εξασφαλίσει νέα κεφάλαια για το ευρείας κλίμακας σύστημα εξαπατήσεως υπό μορφή πυραμίδας το οποίο είχε δημιουργήσει. Καταδικάστηκε στη Γερμανία το 2011 για απάτη, πλαστογραφία εγγράφων και φοροδιαφυγή σε κάθετη δέκα ετών και οκτώ μηνών.

20. Σήμερα, η αξία των παραστατικών θεωρείται μηδενική.

21. Κατόπιν των προεκτεθέντων, ο H. Kolassa άσκησε ενώπιον του Handelsgericht Wien αγωγή κατά της Barclays Bank, με την οποία προβάλλει αξιώσεις τόσο συμβατικής (αξιώσεις που θεμελιώνονται στη σύμβαση δανείου, την αγορά ομολογιών και την παράβαση των προσυμβατικών υποχρεώσεων προστασίας και ενημερώσεως) όσο και αδικοπρακτικής (αξιώσεις που θεμελιώνονται σε παρατυπίες του ενημερωτικού δελτίου και του ελέγχου, κατά παράβαση, ιδίως, του αυστριακού νόμου περί κεφαλαιαγοράς και του αυστριακού νόμου περί επενδυτικών κεφαλαίων) φύσεως. Ο H. Kolassa υποστηρίζει ότι η διεθνής δικαιοδοσία του επιληφθέντος δικαστηρίου θεμελιώνεται, κυρίως, στο άρθρο 15, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 44/2001 ή, επικουρικώς, στο άρθρο 5, σημεία 1, στοιχείο α', και 3, του εν λόγω κανονισμού.

22. Η Barclays Bank αμφισβητεί τις αιτιάσεις του H. Kolassa και τη διεθνή δικαιοδοσία του επιληφθέντος δικαστηρίου.

23. Λαμβανομένων υπόψη των επιχειρημάτων των διαδίκων και του μεγάλου αριθμού δικών που εκκρεμούν, το Handelsgericht Wien έκρινε απαραίτητο και σκόπιμο και αναστείλει την έκδοση αποφάσεως και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) α) Όσον αφορά το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού [44/2001], έχει η φράση “[σ]ε συμβάσεις που ο σκοπός τους μπορεί να θεωρηθεί ξένος προς την επαγγελματική δραστηριότητα του προσώπου που τις καταρτίζει, του καταναλωτή” του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού [44/2001] την έννοια ότι
- i) μπορεί ο ενάγων, ο οποίος ως καταναλωτής αγόρασε στη δευτερογενή αγορά ομολογία πληρωτέα στον κομιστή και, εν συνεχεία, προβάλλει αξιώσεις κατά της εκδότριας της ομολογίας βάσει της ευθύνης από το ενημερωτικό έντυπο, λόγω παραβάσεως των υποχρεώσεων ενημερώσεως και ελέγχου, καθώς και βάσει των όρων του ομολογιακού δανείου, να επικαλεστεί αυτό το πραγματικό της διεθνούς δικαιοδοσίας, στην περίπτωση που ο ενάγων υπεισήλθε κατά τρόπο παράγωγο, δια της αγοράς του χρεογράφου από κάποιον τρίτον, στη συμβατική σχέση μεταξύ εκδότριας και αρχικού ομολογιούχου δανειστή;

- ii) [σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, υπό α, περίπτωση i,] μπορεί ο ενάγων να επικαλεστεί τη δωσιδικία της προπαρατεθείσας διατάξεως του άρθρου 15 του κανονισμού [44/2001] και στην περίπτωση που ο τρίτος, από τον οποίον ο καταναλωτής αγόρασε την πληρωτέα στον κομιστή ομολογία, την είχε αποκτήσει κατά το παρελθόν για σκοπό ο οποίος μπορεί να υπαχθεί στην επαγγελματική ή επιχειρηματική δραστηριότητα του προσώπου αυτού, ήτοι ο ενάγων υπεισέρχεται στη δανειακή σχέση στη θέση ενός μη καταναλωτή, και
 - iii) [σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, υπό α, περιπτώσεις i και ii,] μπορεί ο ενάγων καταναλωτής και στην περίπτωση αυτή να επικαλεστεί τη δωσιδικία των καταναλωτών του προαναφερθέντος άρθρου 15 του κανονισμού [44/2001], όταν ο ίδιος δεν είναι κάτοχος της ομολογίας, αλλά ο τρίτος, στον οποίον ο ενάγων έχει αναθέσει να προμηθευτεί τα χρεόγραφα και που δεν είναι ο ίδιος καταναλωτής, κατέχει αυτά βάσει συμφωνίας καταπιστευτικής για τον ενάγοντα επ' ονόματί του και παρέχει σε αυτόν μόνο μια ενοχικής φύσεως αξίωση περί παραδόσεως;
- β) [σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, υπό α, περίπτωση i] Θεμελιώνει το άρθρο 15, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού [44/2001] συντρέχουσα δωσιδικία του επιληφθέντος δικαστηρίου, λόγω των συμβατικής φύσεως αξιώσεων που απορρέουν από την κτήση ομολογιών, και για αδικοπρακτικές αξιώσεις από την ίδια αγορά ομολογιών;
- 2) α) Όσον αφορά το άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού [44/2001], έχει η φράση “ως προς διαφορές εκ συμβάσεως” του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού [44/2001] την έννοια ότι
- i) μπορεί ο ενάγων, ο οποίος αγόρασε στη δευτερογενή αγορά ομολογία πληρωτέα στον κομιστή και προβάλλει αξιώσεις κατά της εκδότριας βάσει της ευθύνης που αυτή υπέχει από το ενημερωτικό έντυπο, λόγω προσβολής των υποχρεώσεων ενημερώσεως και ελέγχου και βάσει των όρων του ομολογιακού δανείου, να επικαλεστεί αυτό το πραγματικό της διεθνούς δικαιοδοσίας, στην περίπτωση που ο ενάγων υπεισήλθε κατά τρόπο παράγωγο, δια της αγοράς του χρεογράφου από κάποιον τρίτον, στη συμβατική σχέση μεταξύ εκδότριας και αρχικού ομολογιούχου δανειστή, και
 - ii) [σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα, υπό α, περίπτωση i] μπορεί ο ενάγων να επικαλεστεί τη δωσιδικία του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού [44/2001] και στην περίπτωση που ο ίδιος δεν είναι κάτοχος της ομολογίας, αλλά ο τρίτος, στον οποίον ο ενάγων έχει αναθέσει να προμηθευτεί τα χρεόγραφα, κατέχει δε αυτά καταπιστευτικώς για τον ενάγοντα ιδίω ονόματι βάσει σχετικής συμφωνίας και παρέχει σε αυτόν μόνο μια ενοχικής φύσεως αξίωση περί παραδόσεως;
- β) [Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα, υπό α, περίπτωση i] Θεμελιώνει το άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού [44/2001] συντρέχουσα δωσιδικία του επιληφθέντος δικαστηρίου, λόγω των συμβατικών αξιώσεων που απορρέουν από την αγορά της ομολογίας, και για αδικοπρακτικές αξιώσεις από την ίδια αγορά της ομολογίας;
- 3) α) Όσον αφορά το άρθρο 5, σημείο 3, του κανονισμού [44/2001], αποτελούν οι απορρέουσες από το δίκαιο της κεφαλαιαγοράς αξιώσεις βάσει της ευθύνης από το ενημερωτικό έντυπο, καθώς και οι αξιώσεις που στηρίζονται στην προσβολή των υποχρεώσεων προστασίας και ενημερώσεως όσον αφορά την έκδοση ομολογίας πληρωτέας στον κομιστή, αξιώσεις εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού [44/2001];

[σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο τρίτο ερώτημα, υπό α, πρώτο εδάφιο] Ισχύουν τα ανωτέρω και στην περίπτωση που κάποιο πρόσωπο, το οποίο δεν είναι το ίδιο κάτοχος της ομολογίας, αλλά έχει μόνον ενοχική αξίωση παραδόσεώς της έναντι του κατόχου ο οποίος διακρατεί καταπιστευτικώς τα χρεόγραφα για λογαριασμό του προσώπου αυτού, προβάλλει τις αξιώσεις αυτές έναντι της εκδότριας;

β) Έχει η φράση “του τόπου όπου συνέβη ή ενδέχεται να συμβεί το ζημιογόνο γεγονός” του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού [44/2001] την έννοια ότι στην περίπτωση αγοράς χρεογράφου συνεπεία υπαίτιας πλημμελούς ενημερώσεως

i) πρέπει να θεωρηθεί ότι ο τόπος επελεύσεως της ζημίας είναι η κατοικία του ζημιωθέντος ως επίκεντρο της περιουσίας του;

ii) [Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο τρίτο ερώτημα, υπό β, περίπτωση i] Ισχύουν τα ανωτέρω και στην περίπτωση που η εντολή αγοράς και η σχετική χρέωση του λογαριασμού μέχρις ολοκληρώσεως της δικαιοπραξίας δια της εγχειρίσεως των χρεογράφων μπορούν να ανακληθούν, η δε εγχείριση πραγματοποιήθηκε μετά την εκταμίευση από τον λογαριασμό του ζημιωθέντος σε κάποιο άλλο κράτος μέλος;

4) Όσον αφορά τον έλεγχο της διεθνούς δικαιοδοσίας και τα διττώς κρίσιμα πραγματικά περιστατικά, υποχρεούται το δικαστήριο, στο πλαίσιο του ελέγχου της διεθνούς δικαιοδοσίας του βάσει των άρθρων 25 επ. του κανονισμού [44/2001] να προβεί στη διενέργεια μιας ευρείας κλίμακας αποδεικτικής διαδικασίας επί των επίμαχων πραγματικών περιστατικών, τα οποία είναι κρίσιμα τόσο για το ζήτημα της διεθνούς δικαιοδοσίας όσο και για το υποστατό της προβαλλόμενης αξιώσεως (“διττώς κρίσιμα πραγματικά περιστατικά”) ή, στο πλαίσιο της αποφάσεώς του σχετικά με το ζήτημα της διεθνούς δικαιοδοσίας, να υπολάβει ότι ευσταθούν οι ισχυρισμοί του ενάγοντος;»

IV – Ανάλυση

24. Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι δεν κατέστη δυνατόν να διαπιστώσει την ύπαρξη «άμεσης» συμβατικής σχέσεως μεταξύ των διαδίκων. Φρονεί ότι επιβάλλεται να γίνει γνωστή η ερμηνεία του Δικαστηρίου, προκειμένου να προσδιοριστεί σε ποια αυτοτελή κατηγορία του κανονισμού 44/2001 (συμβατική ή αδιοπρακτική ευθύνη) πρέπει να υπαχθούν τα δικαιώματα που επικαλείται ο H. Kolassa.

A — Επί του πρώτου ερωτήματος

25. Με το πρώτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά ουσιαστικώς το Δικαστήριο αν, σε υπόθεση όπως αυτή της κύριας δίκης, πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001, πράγμα που θα είχε ως συνέπεια να μπορεί ο H. Kolassa, δυνάμει του άρθρου 16, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001, να ασκήσει αγωγή στην Αυστρία κατά της Barclays Bank.

26. Για να προσδιοριστεί η διεθνής δικαιοδοσία δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού, πρέπει να πληρούνται τρεις προϋποθέσεις. Πρώτον, πρέπει να πρόκειται για καταναλωτή, δηλαδή για πρόσωπο που δεν ασκεί εμπορική ή επαγγελματική δραστηριότητα⁵, δεύτερον, το αχώσιμο δικαίωμα πρέπει να απορρέει από καταναλωτική σύμβαση μεταξύ του καταναλωτή και προσώπου που ασκεί εμπορικές ή επαγγελματικές δραστηριότητες και, τέλος, τρίτον, μια τέτοια σύμβαση πρέπει να εμπίπτει σε μία από τις κατηγορίες που απαριθμούνται στην παράγραφο 1, στοιχεία α' έως γ', του εν λόγω άρθρου 15.

27. Το αιτούν δικαστήριο δεν διευκρινίζει ποια από τις τρεις εναλλακτικές δυνατότητες που προβλέπει το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001 είναι εφαρμοστέα (στοιχείο α', β' ή γ'). Κατά την άποψή μου, δεν μπορεί παρά να πρόκειται για την εναλλακτική δυνατότητα του στοιχείου γ', σύμφωνα με το οποίο το πρόσωπο το οποίο ασκεί εμπορικές ή επαγγελματικές δραστηριότητες πρέπει να τις ασκεί στο έδαφος του κράτους μέλους κατοικίας του καταναλωτή ή να κατευθύνει με οποιοδήποτε μέσον τέτοιου είδους δραστηριότητες σ' αυτό το κράτος μέλος ή σε διάφορα κράτη, συμπεριλαμβανομένου αυτού του κράτους μέλους, η δε σύμβαση να εμπίπτει στο πεδίο των εν λόγω δραστηριοτήτων. Η εφαρμογή των κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας που απορρέουν από το άρθρο 15, παράγραφος 1, στοιχείο α' (πώληση ενσώματων κινητών με τμηματική καταβολή του τιμήματος) και στοιχείο β' (δάνειο με σταδιακή εξόφληση ή άλλη πιστωτική συναλλαγή συνδεδεμένη με τη χρηματοδότηση αγοράς ενσώματων κινητών), του κανονισμού 44/2001 δεν μπορεί να γίνει δεκτή για τον απλό λόγο ότι τα παραστατικά δεν αποτελούν ενσώματα κινητά κατά την έννοια του άρθρου 15, παράγραφος 1, στοιχεία α' ή β'.

28. Η πρώτη και η τρίτη προϋπόθεση φαίνεται να συντρέχουν στην υπό κρίση υπόθεση. Ο Η. Kolassa ενήργησε ως καταναλωτής, διότι η επίδικη συναλλαγή δεν εμπίπτει στις εμπορικές ή επαγγελματικές δραστηριότητές του. Επίσης, το ενημερωτικό δελτίο για το επίδικο παραστατικό δημοσιεύθηκε στην Αυστρία και η Barclays Bank κατηύθυνε τη δραστηριότητά της προς το εν λόγω κράτος μέλος κατά την έννοια του άρθρου 15, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 44/2001.

29. Υφίσταται, εντούτοις, «σύμβαση [που] καταρτίστηκε με [...] καταναλωτή»; Αυτό είναι το κεντρικό στοιχείο του πρώτου ερωτήματος.

30. Σύμφωνα με την Ολλανδική Κυβέρνηση, από τα πραγματικά περιστατικά που περιγράφει το αιτούν δικαστήριο μπορεί να συναχθεί ότι ο Η. Kolassa και η Barclays Bank ανέλαβαν πράγματι υποχρεώσεις έναντι αλλήλων. Ειδικότερα, η επιχειρηματολογία της Ολλανδικής Κυβερνήσεως διαρθρώνεται ως εξής, ήτοι η Barclays Bank ήταν υποχρεωμένη, λαμβάνοντας υπόψη τον τρόπο υπολογισμού που περιγράφεται στο ενημερωτικό δελτίο, να εξοφλήσει το ομολογιακό δάνειο στον Η. Kolassa. Ο τελευταίος ήταν υποχρεωμένος να καταβάλει την τιμή της ομολογίας. Ασφαλώς, ο θεματοφύλακας δεν θα παρέδιδε το παραστατικό στον Η. Kolassa, ο οποίος απέκτησε απλώς δικαίωμα εισπράξεως της αξίας του. Εντούτοις, το παραστατικό δεν έπαυε να αντιπροσωπεύει δικαίωμα καταβολής ενός συγκεκριμένου ποσού από την Barclays Bank στον καταναλωτή. Κατά συνέπεια, υφίστατο οφειλή της Barclays Bank έναντι του αγοραστή της ομολογίας, έστω και αν, σύμφωνα με τους γενικούς όρους του θεματοφύλακα, το παραστατικό συνέχιζε να διακρατείται από τον τελευταίο. Αυτό σημαίνει ότι ο Η. Kolassa έπρεπε σε κάθε περίπτωση να θεωρηθεί κάτοχος της ομολογίας με την οικονομική έννοια του όρου.

31. Από την πλευρά του, ο Η. Kolassa προσθέτει ότι, δεδομένου ότι σκοπός του άρθρου 15 του κανονισμού 44/2001 είναι η προστασία του καταναλωτή, η συγκεκριμένη διάταξη θα πρέπει να ερμηνευθεί διασταλτικά.

32. Δεν θεωρώ πειστική την επιχειρηματολογία αυτή.

5 — Βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση Česká spořitelna (C-419/11, EU:C:2013:165, σκέψη 32 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

33. Κατά πάγια νομολογία, οι χρησιμοποιούμενες στον κανονισμό 44/2001 έννοιες, και ιδίως αυτές που περιλαμβάνονται στο άρθρο 15, παράγραφος 1, πρέπει να ερμηνεύονται αυτοτελώς, με αναφορά κυρίως στο σύστημα και στους σκοπούς του εν λόγω κανονισμού, και τούτο για τη διασφάλιση της ομοιόμορφης εφαρμογής του σε όλα τα κράτη μέλη⁶. Κατά συνέπεια, η έννοια «σύμβαση [που] καταρτίστηκε με [...] καταναλωτή» είναι ανεξάρτητη από τον χαρακτηρισμό που της αποδίδει το εθνικό δίκαιο.

34. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, κατά το γράμμα τόσο της εισαγωγικής φράσεως της παραγράφου 1 του άρθρου 15 του κανονισμού 44/2001 όσο και του στοιχείου γ' της ίδιας παραγράφου του άρθρου αυτού, απαιτείται η σύναψη «συμβάσεως» μεταξύ του καταναλωτή και προσώπου που ασκεί εμπορικές ή επαγγελματικές δραστηριότητες⁷. Η διαπίστωση αυτή ενισχύεται, επίσης, από τον τίτλο του τμήματος 4 του κεφαλαίου II του κανονισμού αυτού, στο οποίο περιλαμβάνεται το άρθρο 15, περί «διεθνούς δικαιοδοσίας σε *συμβάσεις* [⁸], καταναλωτών»⁹.

35. Είμαι της γνώμης ότι εν προκειμένω δεν *καταρτίστηκε* σύμβαση κατά την έννοια του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001 και ότι, για τον λόγο αυτόν, το εν λόγω άρθρο δεν είναι εφαρμοστέο στην υπό κρίση υπόθεση.

36. Ασφαλώς, ο H. Kolassa, ως Αυστριακός καταναλωτής, είχε την πρόθεση να συμμετάσχει στην επένδυση την οποία έθεσε σε εφαρμογή η Barclays Bank ως αγγλική εκδότρια τράπεζα και η οποία είχε διαφημιστεί στην Αυστρία με ειδικό ενημερωτικό δελτίο. Ισχυρίζεται ότι η τράπεζα με την οποία συμβλήθηκε, η direktanlage.at AG, δεν ανέλαβε κάποιον οικονομικό κίνδυνο.

37. Εντούτοις, από τη διαπίστωση αυτή δεν προκύπτει το συμπέρασμα ότι υφίσταται σύμβαση μεταξύ του H. Kolassa και της Barclays Bank.

38. Η μόνη σύμβαση την οποία κατήρτισε ο H. Kolassa ήταν η σύμβαση που συνήφθη με την direktanlage.at AG. Δεν παραβλέπω το ότι, δυνάμει του εφαρμοστέου εθνικού δικαίου, η Barclays Bank υπέχει ορισμένες υποχρεώσεις έναντι του H. Kolassa¹⁰. Εντούτοις, οι υποχρεώσεις αυτές δεν απορρέουν από την κατάρτιση συμβάσεως μεταξύ του H. Kolassa και της direktanlage.at AG.

39. Δεν βλέπω επίσης τον λόγο να υιοθετηθεί περισσότερο διασταλτική ή «οικονομική» ερμηνεία του άρθρου 15 του κανονισμού 44/2001, αντίθετη προς τη διατύπωση της εν λόγω διατάξεως, με την αιτιολογία ότι είναι απαραίτητο να προστατευθεί ο καταναλωτής ως ο ασθενέστερος συμβαλλόμενος.

40. Το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001 εισάγει παρέκκλιση τόσο από τη γενική δωσδικία του άρθρου 2, παράγραφος 1, του κανονισμού, βάσει του οποίου διεθνή δικαιοδοσία έχουν τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου έχει την κατοικία του ο εναγόμενος, όσο και από τον κανόνα περί ειδικής βάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας επί διαφορών εκ συμβάσεως, τον οποίο προβλέπει το άρθρο 5, σημείο 1, του ιδίου αυτού κανονισμού, βάσει του οποίου διεθνή δικαιοδοσία έχει το δικαστήριο του τόπου όπου εκπληρώθηκε ή πρέπει να εκπληρωθεί η επίδικη παροχή¹¹.

6 — Βλ., με ανάλογο σκεπτικό, αποφάσεις Engler (C-27/02, EU:C:2005:33, σκέψη 33)· Pammer και Hotel Alpenhof (C-585/08 και C-144/09, EU:C:2010:740, σκέψη 55)· Mühlleitner (C-190/11, EU:C:2012:542, σκέψη 28) καθώς και Česká spořitelna (EU:C:2013:165, σκέψη 25).

7 — Απόφαση IIsinger (C-180/06, EU:C:2009:303, σκέψη 53).

8 — Η υπογράμμιση δική μου.

9 — Απόφαση IIsinger (EU:C:2009:303, σκέψη 53).

10 — Ο εκπρόσωπος της Barclays Bank διαβεβαίωσε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι το εν λόγω παραστατικό διέπεται από το γερμανικό αστικό δίκαιο. Πρόκειται για τίτλο στον κομιστή που εμπίπτει στους κανόνες των άρθρων 793 επ. του γερμανικού αστικού κώδικα. Από τον τίτλο αυτόν απορρέουν ορισμένα δικαιώματα του H. Kolassa, όπως το δικαίωμα εξοφλήσεως κατά τη λήξη. Τα δικαιώματα αυτά προβλέπονται νομοθετικά και δεν απορρέουν από συμβατική σχέση.

11 — Αποφάσεις Pammer και Hotel Alpenhof (EU:C:2010:740, σκέψη 53) καθώς και Mühlleitner (EU:C:2012:542, σκέψη 26).

41. Συναφώς, είναι αληθές ότι, αν και το άρθρο 15, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 44/2001 σκοπεύει στην προστασία των καταναλωτών, εντούτοις η προστασία αυτή δεν είναι απόλυτη¹². Η εν λόγω διάταξη είναι σαφώς διατυπωμένη και εξισορροπεί τα συμφέροντα του καταναλωτή και τα συμφέροντα του προσώπου που ασκεί εμπορικές ή επαγγελματικές δραστηριότητες. Ως εκ τούτου, συνιστά εξαίρεση από τον γενικό κανόνα και πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικά¹³.

42. Πρωταρχικός σκοπός του κανονισμού 44/2001 είναι να διασφαλίσει την ασφάλεια δικαίου όσον αφορά τον προσδιορισμό της διεθνούς δικαιοδοσίας στην εσωτερική αγορά. Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 11 του εν λόγω κανονισμού, οι κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας πρέπει να παρουσιάζουν υψηλό βαθμό προβλεψιμότητας.

43. Το να γίνει δεκτή η δωσιδικία του καταναλωτή σε μια κατάσταση όπως η επίδικη αντίκειται προς αυτή την προβλεψιμότητα.

44. Προτείνω στο Δικαστήριο να μη θυσιάσει το σαφές γράμμα του άρθρου 15 του κανονισμού 44/2001 και τον λόγο υπάρξεώς του εντός του συστήματος του εν λόγω κανονισμού στον βωμό μιας «οικονομικής» προσεγγίσεως για λόγους προστασίας του καταναλωτή. Στον νομοθέτη της Ένωσης εναπόκειται να ενεργήσει προς την κατεύθυνση αυτή, εφόσον διαπιστώσει ότι υπάρχει ανάγκη γι' αυτό¹⁴.

45. Κατά συνέπεια, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο πρώτο ερώτημα ότι το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι απαιτεί την κατάρτιση συμβάσεως μεταξύ των διαδίκων. Όταν καταναλωτής αποκτά παραστατικό που αντιπροσωπεύει δάνειο επιχειρήσεως υπό μορφή ομολογίας στον κομιστή, όχι από τον εκδότη του εν λόγω παραστατικού, αλλά από τρίτο που το απέκτησε από τον εκδότη, δεν καταρτίζεται σύμβαση μεταξύ του καταναλωτή και του εκδότη του παραστατικού.

B — Επί του δεύτερου ερωτήματος

46. Με το δεύτερο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο θέτει ουσιαστικά τα ίδια ερωτήματα με αυτά που εξετάστηκαν μέχρι τώρα, αλλά αυτή τη φορά σε σχέση με τον κανόνα του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 44/2001, σύμφωνα με το οποίο, «ως προς διαφορές εκ συμβάσεως», μπορεί κανείς να εναχθεί ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου εκπληρώθηκε ή οφείλει να εκπληρωθεί η παροχή.

47. Στο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο φαίνεται να βασίζεται στην ιδέα ότι ο ζημιωθείς υποκατέστησε τον αρχικό εγγραφέντα στο δάνειο στο πλαίσιο της συμβάσεως που καταρτίστηκε με τον εκδότη. Εφόσον το αιτούν δικαστήριο διαπιστώσει ότι ο H. Kolassa υποκατέστησε τον εν λόγω εγγραφέντα στο μέτρο που απέκτησε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της direktanlage.at AG και κατέστη, εξ αυτού του λόγου, μέρος της συμβάσεως που καταρτίστηκε με την Barclays Bank, θα πρόκειται, κατά την άποψή μου, για «διαφορά εκ συμβάσεως» κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 44/2001. Η επιχειρηματολογία που ακολουθεί προϋποθέτει ότι δεν ισχύει αυτό, δεδομένου ότι το αιτούν δικαστήριο διαπίστωσε, με το σκεπτικό του στο οποίο θεμελιώνεται η υποβολή προδικαστικού ερωτήματος, ότι ο H. Kolassa δεν συνδέεται συμβατικώς με την Barclays Bank σύμφωνα με τους γενικούς κανόνες του αυστριακού αστικού δικαίου.

12 — Αποφάσεις Pammer και Hotel Alpenhof (EU:C:2010:740, σκέψη 70) καθώς και Mühlleitner (EU:C:2012:542, σκέψη 33).

13 — Βλ. απόφαση Mühlleitner (EU:C:2012:542, σκέψη 27).

14 — Για τις προσπάθειες ενισχύσεως της προστασίας του επενδυτή (καταναλωτή), βλ. von Hein, J., «Verstärkung des Kapitalanlegerschutzes: Das Europäische Zivilprozessrecht auf dem Prüfstand», *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht* (2011), σ. 369 έως 373, ιδίως σ. 372.

48. Τόσο το Δικαστήριο όσο και η θεωρία¹⁵ ερμηνεύουν κατά διαφορετικό τρόπο τις έννοιες της συμβάσεως στο πλαίσιο του άρθρου 15 και του άρθρου 5, σημείο 1, του κανονισμού 44/2001 αντιστοίχως.

49. Όσον αφορά το άρθρο 5, σημείο 1, το Δικαστήριο ερμηνεύει αυτοτελώς και διασταλτικώς την έννοια των «διαφορών εκ συμβάσεως»¹⁶. Ειδικότερα, το εν λόγω άρθρο δεν απαιτεί, κατά το Δικαστήριο, τη *σύναψη* συμβάσεως¹⁷. Εντούτοις, ο εντοπισμός συμβατικής παροχής είναι απαραίτητος για την εφαρμογή της εν λόγω διατάξεως, δεδομένου ότι ορίζει τη διεθνή δικαιοδοσία με γνώμονα τον τόπο όπου εκπληρώθηκε ή πρέπει να εκπληρωθεί η αποτελούσα τη βάση της αξιώσεως συμβατική παροχή.

50. Πράγματι, κατά πάγια νομολογία από την απόφαση Handte¹⁸ και εξής, η έννοια των «διαφορών εκ συμβάσεως», κατά το άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 44/2001¹⁹ δεν είναι δυνατό να νοηθεί ως αφορώσα μια κατάσταση στην οποία δεν υφίσταται δέσμευση την οποία συμβαλλόμενος ανέλαβε ελεύθερα έναντι του αντισυμβαλλομένου του. Η υπόθεση εκείνη αφορούσε διαδοχικές διεθνείς συμβάσεις εμπορευμάτων, στο πλαίσιο των οποίων οι συμβατικές υποχρεώσεις των μερών ποίκιλλαν από σύμβαση σε σύμβαση, με αποτέλεσμα τα εκ της συμβάσεως δικαιώματα που ο μεταγοραστής μπορούσε να επικαλεσθεί έναντι του αμέσου πωλητή του να μην είναι κατ' ανάγκην τα ίδια με αυτά που ο πρώτος αγοραστής είχε έναντι του κατασκευαστή στο πλαίσιο της σχέσεώς τους²⁰.

51. Στην υπό κρίση υπόθεση, οι συναλλαγές μεταξύ των διαφόρων συμβαλλομένων είναι δυσκολότερο να κατηγοριοποιηθούν. Εντούτοις, όπως και στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Handte (EU:C:1992:268), υφίστανται διαδοχικές συμβάσεις και δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι μεταξύ του H. Kolassa και της Barclays Bank υφίσταται «δέσμευση την οποία συμβαλλόμενος ανέλαβε ελεύθερα έναντι του αντισυμβαλλομένου του».

52. Από την προπαρατεθείσα νομολογία προκύπτει ότι μεταξύ του H. Kolassa και της Barclays Bank δεν υφίσταται συμβατικός δεσμός κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 44/2001.

53. Κρίνω απαραίτητο να επαναλάβω ότι, όπως υπογράμμισε το αιτούν δικαστήριο, δυνάμει του εφαρμοστέου εθνικού δικαίου, η Barclays Bank υπέχει ορισμένες υποχρεώσεις έναντι του H. Kolassa. Εντούτοις, οι υποχρεώσεις αυτές δεν είναι συμβατικής φύσεως κατά την έννοια της προαναφερθείσας διατάξεως.

54. Κατά συνέπεια, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο δεύτερο ερώτημα ότι το άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 44/2001 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι απαιτεί την ύπαρξη συμβατικής σχέσεως νοουμένης ως ελευθέρως αναληφθείσας από συμβαλλόμενο δεσμεύσεως έναντι αντισυμβαλλομένου. Μια τέτοια σχέση δεν υφίσταται όταν ιδιώτης αποκτά παραστατικό που αντιπροσωπεύει δάνειο επιχειρήσεως υπό μορφή ομολογίας στον κομιστή όχι από τον εκδότη του παραστατικού, αλλά από τρίτον που το απέκτησε από τον εκδότη.

15 — Βλ., για παράδειγμα, Kropholler, J., και von Hein, J., *Europäisches Zivilprozessrecht*, 9η έκδ., Verlag Recht und Wirtschaft, Φραγκφούρτη επί του Μάιν, 2011, άρθρο 5, EuGVO, σημείο 6· Geimer, R., *Europäisches Zivilverfahrensrecht*, 3η έκδ., Verlag C.H. Beck, Μόναχο, 2010, άρθρο 5, EuGVVO, σημείο 24, και Bach, I., «Was ist wo Vertrag und was wo nicht?», *Internationales Handelsrecht* (2010), σ. 17 έως 25, ιδίως σ. 23.

16 — Απόφαση Engler (EU:C:2005:33, σκέψεις 33 και 48). Με την απόφαση αυτή, το Δικαστήριο παραπέμπει στις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα F. G. Jacobs, κατά τις οποίες μια τέτοια προσέγγιση φαίνεται να αντικατοπτρίζει τη σιωπηρή πρόθεση που υποκρύπτεται πίσω από τη χρησιμοποιηθείσα στις διάφορες γλωσσικές αποδόσεις διατύπωση της διατάξεως αυτής, η οποία είναι σαφώς ευρύτερη απ' ό,τι αυτή του άρθρου 15 του κανονισμού 44/2001. Βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα F. G. Jacobs στην υπόθεση Engler (C-27/02, EU:C:2004:414, σημείο 38).

17 — Αποφάσεις Tacconi (C-334/00, EU:C:2002:499, σκέψη 22) και Česká spořitelna (EU:C:2013:165, σκέψη 46).

18 — C-26/91, EU:C:1992:268, σκέψη 15. Βλ., επίσης, απόφαση OTP Bank (C-519/12, EU:C:2013:674, σκέψη 23 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

19 — Θεωρώ απαραίτητο να διευκρινίσω ότι με την απόφαση Handte (EU:C:1992:268) το Δικαστήριο ερμήνευσε το άρθρο 5, σημείο 1, της Συμβάσεως των Βρυξελλών.

20 — Απόφαση Handte (EU:C:1992:268, σκέψη 17).

Γ — Επί του τρίτου ερωτήματος

55. Αντικείμενο του τρίτου ερωτήματος είναι ο κανόνας ειδικής δωσιδικίας του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001. Το αιτούν δικαστήριο ζητεί να πληροφορηθεί αν αγωγή που θεμελιώνεται σε φερόμενες ατέλειες ή ασάφειες του ενημερωτικού δελτίου όσον αφορά την επένδυση, καθώς και στη φερόμενη απουσία ελέγχου της διαχείρισεως των κεφαλαίων με τον πιστωτικό κίνδυνο των οποίων ήταν συνδεδεμένα τα παραστατικά, μπορεί να θεωρηθεί ενοχή εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού.

56. Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, ο περιλαμβανόμενος στο άρθρο 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 κανόνας περί ειδικής βάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας στηρίζεται στην ύπαρξη ιδιαίτερος στενού συνδέσμου μεταξύ της διαφοράς και του δικαστηρίου του τόπου όπου συνέβη το ζημιόγono γεγονός, συνδέσμου ο οποίος δικαιολογεί την απονομή διεθνούς δικαιοδοσίας στο τελευταίο για λόγους ορθής απονομής της δικαιοσύνης και αποτελεσματικής οργάνωσης της δίκης²¹. Πράγματι, το δικαστήριο του τόπου όπου επήλθε το ζημιόγono γεγονός είναι συνήθως το πλέον κατάλληλο να αποφανθεί, ιδίως για λόγους εγγύτητας προς τη διαφορά καθώς και ευχέρειας συλλογής των αποδείξεων²².

57. Πρώτον, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν, στο πλαίσιο της εκδόσεως ομολογίας στον κομιστή, τα δικαιώματα που θεμελιώνονται στην ευθύνη που υπέχει ο εκδότης του ενημερωτικού δελτίου και στην παράβαση των υποχρεώσεων προστασίας και ενημερώσεως μπορούν να θεωρηθούν «ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας» κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001.

58. Η απάντηση σε αυτό το υποερώτημα είναι σαφώς καταφατική. Κατ' αρχάς, αυτή η —αυτοτελής— έννοια περιλαμβάνει κάθε απαίτηση με την οποία τίθεται ζήτημα ευθύνης του εναγομένου και δεν αφορά διαφορές εκ συμβάσεως κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, του κανονισμού 44/2001²³. Το άρθρο 5, σημείο 3, του κανονισμού δεν αποκλείει αφεαυτού ορισμένους τομείς. Η άποψη αυτή επικυρώνεται από τη θεωρία που υπογραμμίζει ότι το εν λόγω άρθρο είναι, κατ' αρχήν εφαρμοστέο στις ζημίες που υφίστανται επενδυτές²⁴ και ειδικότερα στην ευθύνη που απορρέει από το ενημερωτικό δελτίο²⁵.

59. Όσον αφορά τον προσδιορισμό του τόπου όπου συνέβη ή ενδέχεται να συμβεί το ζημιόγono γεγονός, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν ο τόπος όπου έλαβε χώρα το ζημιόγono γεγονός τεκμαίρεται ότι είναι ο τόπος κατοικίας του θύματος, όπου βρίσκεται το επίκεντρο της παρουσίας του, και συγκεκριμένα η Αυστρία.

60. Κατά πάγια νομολογία, στην περίπτωση κατά την οποία ο τόπος όπου έλαβε χώρα το γεγονός που δύναται να στοιχειοθετήσει ευθύνη εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας δεν συμπίπτει με τον τόπο όπου το γεγονός αυτό προκάλεσε ζημία, η έκφραση «τόπος όπου συνέβη το ζημιόγono γεγονός» πρέπει να νοηθεί υπό την έννοια ότι αφορά τόσο τον τόπο επελεύσεως της ζημίας²⁶ όσο και τον τόπο του αιτιώδους γεγονότος²⁷ στο οποίο οφείλεται η ζημία²⁸.

21 — Βλ. απόφαση Zuid-Chemie (C-189/08, EU:C:2009:475, σκέψη 24 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

22 — Όπ.π. (σκέψη 24 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

23 — Βλ. αποφάσεις Καλφέλης (189/87, EU:C:1988:459, σκέψεις 17 και 18) καθώς και Engler (EU:C:2005:33, σκέψη 29).

24 — Απόφαση Kronhofer (C-168/02, EU:C:2004:364).

25 — Βλ., ιδίως, Bachmann, G., «Die internationale Zuständigkeit für Klagen wegen fehlerhafter Kapitalmarktinformation», *Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts*, τόμος 27, 2007, σ. 77 έως 86, ιδίως σ. 81· Kropholler, J. και von Hein, J., όπ.π., σημείο 74.

26 — Αποκαλούμενο «Erfolgsort» από τη γερμανική θεωρία και «miejsce wystąpienia szkody» από την πολωνική θεωρία.

27 — Αποκαλούμενο «Handlungsort» από τη γερμανική θεωρία και «miejsce powstania zdarzenia powodującego szkodę» από την πολωνική θεωρία.

28 — Βλ. αποφάσεις Bier (21/76, EU:C:1976:166, σκέψη 24)· Zuid-Chemie (EU:C:2009:475, σκέψη 23) και Kainz (C-45/13, EU:C:2014:7, σκέψη 23).

61. Εξάλλου, με την απόφαση Kronhofer (EU:C:2004:364), το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 5, σημείο 3, της συμβάσεως των Βρυξελλών πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η έκφραση «τόπος όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός» δεν αναφέρεται στον τόπο της κατοικίας του ενάγοντος, όπου βρίσκεται «το επίκεντρο της περιουσίας του», για τον μοναδικό λόγο ότι ο ενάγων υπέστη στον τόπο αυτό οικονομική ζημία λόγω της σημειωθείσας σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος απώλειας ορισμένων περιουσιακών του στοιχείων²⁹. Όσον αφορά την ειδική δωσιδικία του άρθρου 5, σημείο 3, το Δικαστήριο ακολούθησε την πρόταση του γενικού εισαγγελέα P. Léger ο οποίος είχε επισημάνει, με τις προτάσεις του στην εν λόγω υπόθεση, ότι ουδέν επιχείρημα δικαιολογεί την απονομή δικαιοδοσίας στα δικαστήρια άλλου συμβαλλόμενου κράτους διαφορετικού από εκείνο στο έδαφος του οποίου εντοπίζονται τόσο το γενεσιουργό της ζημίας γεγονός όσο και η εκδήλωση όλων των επιζήμιων συνεπειών, ήτοι το σύνολο των στοιχείων που θεμελιώνουν την ευθύνη³⁰. Αυτή η απονομή δικαιοδοσίας δεν ανταποκρίνεται σε καμία αντικειμενική ανάγκη από πλευράς διεξαγωγής αποδείξεων ή οργανώσεως της δίκης³¹.

62. Κατόπιν τούτων, τίθεται το ερώτημα ποια είναι, στην υπό κρίση υπόθεση, τα στοιχεία που θεμελιώνουν ενδεχόμενη ευθύνη.

63. Μολονότι τα πραγματικά περιστατικά που εκτίθενται στην απόφαση περί παραπομπής δεν προσφέρουν επαρκώς συγκεκριμένες ενδείξεις ώστε να διασκεδαστεί κάθε αμφιβολία όσον αφορά τον εντοπισμό του τόπου όπου έλαβε χώρα η ζημία, εντούτοις προκύπτει σαφώς ότι τα πραγματικά περιστατικά της κρινόμενης υποθέσεως δεν μπορούν να συγκριθούν με τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Kronhofer (EU:C:2004:364). Υπενθυμίζω ότι στην υπόθεση εκείνη, ο ενάγων της κύριας δίκης, R. Kronhofer, κάτοικος Αυστρίας, είχε συνάψει τηλεφωνικώς με ιδιώτες, κατοίκους Γερμανίας, σύμβαση αφορώσα δικαιώματα προαίρεσεως για την αγορά μετοχών και μετέφερε, για τον λόγο αυτόν, το οφειλόμενο ποσό σε επενδυτικό λογαριασμό στη Γερμανία.

64. Αντιθέτως, στην υπό κρίση υπόθεση, η Barclays Bank δημοσίευσε ενημερωτικό δελτίο στην Αυστρία. Αυτό αποτελεί ένδειξη ζημιογόνου γεγονότος το οποίο είναι δυνατόν να θεμελιώσει διεθνή δικαιοδοσία δυνάμει του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001.

65. Είμαι της γνώμης ότι, όταν δημοσιεύεται ενημερωτικό δελτίο σε ένα ή περισσότερα κράτη μέλη, είναι δυνατόν να υφίσταται σε κάθε περίπτωση ζημιογόνο γεγονός ικανό να θεμελιώσει δικαιοδοσία δυνάμει του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001.

66. Κατόπιν τούτου, φρονώ ότι ορθώς η Επιτροπή παρέπεμψε με τις παρατηρήσεις της στην απόφαση Shevill κ.λπ., με την οποία το Δικαστήριο ερμήνευσε τη φράση «τόπος όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός» υπό την έννοια ότι, στην περίπτωση δυσφημίσεως μέσω άρθρου του Τύπου έχοντος κυκλοφορήσει εντός πλειόνων συμβαλλομένων κρατών, ο παθών μπορεί να ασκήσει κατά του εκδότη αγωγή περί επιδικάσεως χρηματικής ικανοποιήσεως λόγω ηθικής βλάβης και ενώπιον των δικαστηρίων κάθε συμβαλλόμενου κράτους εντός του οποίου κυκλοφόρησε το δημοσίευμα και, κατά τους ισχυρισμούς του παθόντος, προσβλήθηκε η υπόληψη του³², εχόντων διεθνή δικαιοδοσία προς επιδίκαση χρηματικής ικανοποιήσεως μόνον για την ηθική βλάβη που υπέστη ο παθών λόγω της κυκλοφορίας του δυσφημιστικού δημοσιεύματος εντός του κράτους του δικάζοντος δικαστηρίου. Η άποψη αυτή επικυρώθηκε με την απόφαση eDate Advertising κ.λπ.³³.

29 — Απόφαση Kronhofer (EU:C:2004:364, σκέψη 21).

30 — Βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα P. Léger στην υπόθεση Kronhofer (C-168/02, EU:C:2004:24, σημείο 46).

31 — Απόφαση Kronhofer (EU:C:2004:364, σκέψη 18).

32 — Απόφαση Shevill κ.λπ. (C-68/93, EU:C:1995:61, σκέψη 33).

33 — Απόφαση eDate Advertising κ.λπ. (C-509/09 και C-161/10, EU:C:2011:685, σκέψη 52).

67. Κατά συνέπεια, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο τρίτο ερώτημα ότι το άρθρο 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι σε αυτό εμπίπτει κάθε αίτημα που θεμελιώνεται στην ευθύνη του εναγομένου και δεν συνδέεται με διαφορά εκ συμβάσεως κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, του κανονισμού 44/2001. Η πρώτη αυτή διάταξη περιλαμβάνει τη νομική ευθύνη που απορρέει από το ενημερωτικό δελτίο. Η φράση «τόπος όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός» κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι περιλαμβάνει τον τόπο κατοικίας του κατόχου παραστατικών, εφόσον η οικονομική ζημία απορρέει από τη δημοσίευση του ενημερωτικού δελτίου στο κράτος μέλος κατοικίας του κατόχου.

Δ — Επί του τέταρτου ερωτήματος

68. Με το τέταρτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά ουσιαστικώς αν, στο πλαίσιο του ελέγχου της διεθνούς δικαιοδοσίας, υποχρεούνται να προβεί στη διενέργεια ευρείας κλίμακας αποδεικτικής διαδικασίας ή αν πρέπει να εξετάσει απλώς κατά πόσον οι ισχυρισμοί του ενάγοντος της κύριας δίκης είναι ακριβείς.

69. Προκαταρκτικώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι η δικαιοδοσία διέπεται από τους αυτοτελείς κανόνες του κανονισμού 44/2001, ενώ η ουσία της υποθέσεως κρίνεται βάσει του εφαρμοστέου εθνικού δικαίου, το οποίο προσδιορίζεται από τους κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου που διέπουν τις συμβατικές³⁴ ή τις εξωσυμβατικές³⁵ ενοχές.

70. Το αιτούν δικαστήριο δεν εξηγεί τους λόγους για τους οποίους παραπέμπει στα άρθρα 25 και 26 του κανονισμού 44/2001. Κατά την άποψή μου, τα άρθρα αυτά δεν σχετίζονται με το υποβληθέν ερώτημα. Σύμφωνα με το γράμμα του άρθρου 25, η εν λόγω διάταξη αφορά μόνον τις περιπτώσεις αποκλειστικής δωσιδικίας τις οποίες προβλέπει το άρθρο 22 του κανονισμού 44/2001.

71. Το ζήτημα της εκτάσεως του ελέγχου τίθεται για όλους τους κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας του κανονισμού 44/2001.

72. Φρονώ ότι η υπάρχουσα νομολογία προσφέρει πολλές ενδείξεις οι οποίες επιτρέπουν να δοθεί απάντηση στο εν λόγω ερώτημα και οι οποίες εκτίθενται στην απόφαση περί παραπομπής.

73. Ο κανονισμός 44/2001 δεν διευκρινίζει την έκταση των υποχρεώσεων ελέγχου που υπέχει εθνικό δικαστήριο κατά τον έλεγχο της διεθνούς δικαιοδοσίας του. Κατά πάγια νομολογία, η Σύμβαση των Βρυξελλών δεν είχε σκοπό να ενοποιήσει τους κανόνες ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου των διαφόρων συμβαλλομένων κρατών, αλλά να κατανείμει τη διεθνή δικαιοδοσία όσον αφορά την επίλυση των αστικών και εμπορικών διαφορών στις ενδοκοινοτικές σχέσεις και να διευκολύνει την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων³⁶. Εξάλλου, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι, προκειμένου περί δικονομικών κανόνων, πρέπει να γίνεται αναφορά στους εθνικούς κανόνες που πρέπει να εφαρμόσει το δικάζον δικαστήριο, υπό την επιφύλαξη ότι η εφαρμογή των κανόνων αυτών δεν θίγει την πρακτική αποτελεσματικότητα της Συμβάσεως των Βρυξελλών³⁷.

34 — Κανονισμός (ΕΚ) 593/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές (Ρώμη Ι) (ΕΕ L 177, σ. 6).

35 — Κανονισμός (ΕΚ) 864/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2007, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές (Ρώμη ΙΙ) (ΕΕ L 199, σ. 40).

36 — Βλ., συναφώς, αποφάσεις Shevill κ.λπ. (ΕΥ:C:1995:61, σκέψη 35)· Italian Leather (C-80/00, ΕΥ:C:2002:342, σκέψη 43) και DFDS Torline (C-18/02, ΕΥ:C:2004:74, σκέψη 23).

37 — Αποφάσεις Hagen (C-365/88, ΕΥ:C:1990:203, σκέψεις 19 και 20) και Shevill κ.λπ. (ΕΥ:C:1995:61, σκέψη 36).

74. Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο έκρινε ότι ο ενάγων δύναται να επιλέξει ως κατά τόπο αρμόδιο το δικαστήριο του τόπου εκτελέσεως της συμβάσεως, σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 1, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, ακόμη και αν η κατάρτιση της συμβάσεως, που αποτελεί τη βάση της αγωγής, τελεί υπό αμφισβήτηση μεταξύ των διαδίκων³⁸. Διευκρίνισε επίσης ότι είναι σύμφωνο προς αυτό το πνεύμα ασφάλειας δικαίου το να μπορεί εύκολα το επιληφθέν εθνικό δικαστήριο να αποφαιίνεται επί της αρμοδιότητάς του βάσει των κανόνων της εν λόγω συμβάσεως, χωρίς να είναι αναγκασμένο να προχωρήσει στην κατ' ουσίαν εξέταση της υποθέσεως³⁹.

75. Πιο πρόσφατα, το Δικαστήριο έκρινε ότι, κατά το στάδιο εξετάσεως της διεθνούς δικαιοδοσίας, το επιληφθέν δικαστήριο δεν εκτιμά ούτε το παραδεκτό ούτε το βάσιμο της αρνητικής αναγνωριστικής αγωγής κατά την εθνική του νομοθεσία, αλλά εντοπίζει αποκλειστικώς τα συνδετικά στοιχεία με το κράτος στο οποίο εδρεύει, τα οποία δικαιολογούν τη διεθνή του δικαιοδοσία δυνάμει του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001⁴⁰. Έκρινε επίσης ότι για την εφαρμογή του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001, το δικαστήριο ενώπιον του οποίου ασκήθηκε η αγωγή μπορεί, προκειμένου να ελέγξει απλώς αν έχει διεθνή δικαιοδοσία δυνάμει της ως άνω διατάξεως, να θεωρήσει αποδεδειγμένους τους ισχυρισμούς που προβάλλει ο ενάγων ως προς τις προϋποθέσεις στοιχειοθετήσεως της αδιοπρακτικής ή οιονεί αδιοπρακτικής ευθύνης⁴¹.

76. Ανεξαρτήτως των προεκτεθέντων, το επιλαμβανόμενο δικαστήριο δεν μπορεί, όπως φαίνεται να προτείνει το αιτούν δικαστήριο, να θεμελιώσει τη διεθνή δικαιοδοσία του αποκλειστικά στα στοιχεία τα οποία επικαλείται ο ενάγων. Προκειμένου να διασφαλίσει την πρακτική αποτελεσματικότητα του κανονισμού 44/2001, πρέπει να βασιστεί σε όλα τα στοιχεία που διαθέτει.

77. Σε αυτό το πλαίσιο, φρονώ ότι το άρθρο 24 του κανονισμού 44/2001 θα στερείτο παντελώς κανονιστικής αξίας αν ο εναγόμενος δεν είχε τη δυνατότητα να παρουσιάσει τα επιχειρήματά του όσον αφορά τη διεθνή δικαιοδοσία του επιλαμβανόμενου δικαστηρίου. Πράγματι, η εν λόγω διάταξη προβλέπει ρητώς τη δυνατότητα του εναγομένου να παρουσιάσει την επιχειρηματολογία του όσον αφορά τη διεθνή δικαιοδοσία.

78. Ανεξαρτήτως τούτου, το επιλαμβανόμενο δικαστήριο δεν πρέπει να καθυστερήσει την εξέταση της διεθνούς δικαιοδοσίας με τη διεξαγωγή αποδεικτικής διαδικασίας. Πρέπει να προβεί σε *prima facie* εκτίμηση της διεθνούς δικαιοδοσίας του.

79. Φρονώ, κατά συνέπεια, ότι εθνικοί δικονομικοί κανόνες ανάλογοι με αυτούς που περιγράφει το αιτούν δικαστήριο, σύμφωνα με τους οποίους το επιλαμβανόμενο δικαστήριο πρέπει απλώς να βεβαιωθεί για την εκ πρώτης όψεως βασιμότητα των ισχυρισμών του ενάγοντος, χωρίς να λάβει υπόψη τα στοιχεία που παρουσιάζει ενδεχομένως ο εναγόμενος, αντίκεινται στην πρακτική αποτελεσματικότητα του κανονισμού 44/2001.

80. Κατά συνέπεια, προτείνω στο Δικαστήριο να δώσει στο τέταρτο προδικαστικό ερώτημα την απάντηση ότι, προκειμένου να καθορίσει τη διεθνή δικαιοδοσία του δυνάμει των διατάξεων του κανονισμού 44/2001, το δικαστήριο που επιλαμβάνεται διαφοράς υποχρεούται, στο πλαίσιο *prima facie* ελέγχου, να εκτιμήσει όλα τα στοιχεία που διαθέτει, συμπεριλαμβανομένων των στοιχείων που προβάλλει ενδεχομένως ο εναγόμενος.

38 — Απόφαση Effer (38/81, EU:C:1982:79, σκέψη 8).

39 — Απόφαση Benincasa (C-269/95, EU:C:1997:337, σκέψη 27).

40 — Απόφαση Folien Fischer και Fofitec (C-133/11, EU:C:2012:664, σκέψη 50).

41 — Απόφαση Hi Hotel HCF (C-387/12, EU:C:2014:215, σκέψη 20).

V – Πρόταση

81. Βάσει του συνόλου των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το Handelsgericht Wien ως εξής:

- 1) Το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι απαιτεί την κατάρτιση συμβάσεως μεταξύ των διαδίκων. Όταν καταναλωτής αποκτά παραστατικό που αντιπροσωπεύει δάνειο επιχειρήσεως υπό μορφή ομολογίας στον κομιστή, όχι από τον εκδότη του εν λόγω παραστατικού, αλλά από τρίτον που το απέκτησε από τον εκδότη, δεν καταρτίζεται σύμβαση μεταξύ του καταναλωτή και του εκδότη του παραστατικού.
- 2) Το άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 44/2001 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι απαιτεί την ύπαρξη συμβατικής σχέσεως νοουμένης ως ελευθέρως αναληφθείσας από συμβαλλόμενο δεσμεύσεως έναντι αντισυμβαλλομένου. Μια τέτοια σχέση δεν υφίσταται όταν ιδιώτης αποκτά παραστατικό που αντιπροσωπεύει δάνειο επιχειρήσεως υπό μορφή ομολογίας στον κομιστή όχι από τον εκδότη του παραστατικού, αλλά από τρίτον που το απέκτησε από τον εκδότη.
- 3) Το άρθρο 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι σε αυτό εμπίπτει κάθε αίτημα που θεμελιώνεται στην ευθύνη του εναγομένου και δεν συνδέεται με διαφορά εκ συμβάσεως κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, του κανονισμού 44/2001. Η πρώτη αυτή διάταξη περιλαμβάνει τη νομική ευθύνη που απορρέει από το ενημερωτικό δελτίο. Η φράση «τόπος όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός» κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι περιλαμβάνει τον τόπο κατοικίας του κατόχου παραστατικών, εφόσον η οικονομική ζημία απορρέει από τη δημοσίευση του ενημερωτικού δελτίου στο κράτος μέλος κατοικίας του κατόχου.
- 4) Προκειμένου να καθορίσει τη διεθνή δικαιοδοσία του δυνάμει των διατάξεων του κανονισμού 44/2001, το δικαστήριο που επιλαμβάνεται διαφοράς υποχρεούται, στο πλαίσιο *prima facie* ελέγχου, να εκτιμήσει όλα τα στοιχεία που διαθέτει, συμπεριλαμβανομένων των στοιχείων που προβάλλει ενδεχομένως ο εναγόμενος.